

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์คิดค้นขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมาย แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกซึ่งกันและกัน โดยภาษาประกอบด้วยไวยากรณ์ คือ เสียงหรือตัวอักษรที่ประกอบกันเข้าเป็นคำเพื่อใช้แทนความคิด ความรู้สึกหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ส่วนความหมาย คือ ความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่ฝ่ายหนึ่งอยากสื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ วิธีการหนึ่งที่จะนำภาษาที่อยู่ในรูปของไวยากรณ์และความหมายมาใช้เพื่อถ่ายทอดความคิดและความหมายของฝ่ายหนึ่งไปสู่อีกฝ่ายหนึ่งให้สัมฤทธิ์ผลคือการถ่ายทอดผ่านกระบวนการแปลนั่นเอง กล่าวคือ การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายของภาษาต้นฉบับลงสู่ภาษาที่เป็นฉบับแปล ความหมายจึงเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับผู้แปลที่จะต้องเก็บให้ได้จากต้นฉบับ และต้องพยายามรักษาความหมายของภาษาฉบับแปลให้เทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับ

การที่จะถ่ายทอดความหมายและรักษาความหมายของภาษาฉบับแปลให้เทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับนั้น นับเป็นปัญหาที่น่าหนักใจของนักแปลเมื่อต้องพยายามทำให้ความหมายในฉบับแปลสื่อความได้ครบถ้วนตรงตามความหมายในต้นฉบับ เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของภาษาแต่ละภาษานั้นแตกต่างกัน โดยเฉพาะภาษาต่างตระกูลกันย่อมมีโครงสร้างภาษาแตกต่างกันชัดเจน และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาในแง่ขอบเขตความหมายประจำของถ้อยคำ (เช่น คำบอกลีในภาษาต่าง ๆ คำเรียกเครือญาติ คำเรียกวัตถุสิ่งของ คำแสดง อาการ ฯลฯ) ไปจนถึงหลักไวยากรณ์ (เช่น การใช้สรรพนาม กาล วาจก โครงสร้างประโยค ฯลฯ) ปรากฏว่าถ้อยคำที่ใช้เป็นหน่วยสื่อความหมายในภาษาแต่ละภาษากินความไม่เท่ากัน ดังนั้นนักทฤษฎีการแปลในแนวภาษาศาสตร์จึงสรุปว่า ความแตกต่างระหว่างภาษานี้เองเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแปล ทำให้บทแปลไม่มีวันสื่อสารที่ตรงกับต้นฉบับได้ (จิระพรรษ์ บุญยเกียรติ และคณะ, 2540)

สำหรับภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษาต้นฉบับ และภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาฉบับแปลมีความแตกต่างกันในด้านโครงสร้างภาษาเช่นกัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการถ่ายทอดความหมาย ทำให้ฉบับแปลสื่อความหมายได้ไม่ครบถ้วนหรือเทียบเคียงกับความหมายในต้นฉบับ ความแตกต่างสำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดปัญหาในการถ่ายทอดความหมายคือ การใช้

เครื่องหมายวรรคตอน ดังที่ วรรณถ วิมลเฉลา (2535, หน้า 87) กล่าวว่า “ในการแปลภาษา อังกฤษเป็นภาษาไทยนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมากก็คือ ลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างภาษา ทั้งสอง ภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกับภาษาไทยมากในด้านไวยากรณ์ และลักษณะสำคัญทาง ไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษที่มักก่อให้เกิดปัญหาในการแปลก็คือ “เครื่องหมายวรรคตอน”

เครื่องหมายวรรคตอนในประโยคในภาษาอังกฤษทำให้ประโยคที่มีข้อความเหมือนกัน แต่สื่อความหมายแตกต่างกันได้ เช่น ประโยคที่ว่า John said his teacher was ill. และ John, said his teacher, was ill. จะเห็นว่าทั้งสองประโยคนี้มีความหมายต่างกัน เนื่องจากการเลือกที่จะ ใช้หรือไม่ใช้เครื่องหมายวรรคตอน หรือเมื่อวางเครื่องหมายวรรคตอนต่างตำแหน่งกันก็จะทำให้ ความหมายแตกต่างกันด้วย ดังนั้นทั้งสองประโยคจะสื่อความหมายได้ว่าในประโยคแรกจอห์นเป็น คนพูดว่าครูป่วย ส่วนประโยคหลังครูเป็นคนพูดว่าจอห์นป่วย อาจกล่าวได้ว่าการที่ประโยคทั้งสอง มีความหมายแตกต่างกันนั้น ขึ้นอยู่กับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนนั่นเอง ส่วนในภาษาไทยไม่มีการ ใช้เครื่องหมายวรรคตอนเหมือนภาษาอังกฤษ ภาษาไทยใช้วิธีการเว้นวรรคเพื่อให้เข้าใจว่าจบ ความตอนหนึ่ง ๆ หรือใช้ถ้อยคำแทนการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในการสื่อความหมาย เช่น เครื่องหมาย ปรศนี (?) จะใช้เมื่อจบประโยคคำถามในภาษาอังกฤษ แต่ในการเขียนในภาษาไทยจะใช้ ถ้อยคำ แสดงว่าเป็นคำถามแทน เช่น ใช้คำว่า หรือ ใช่ไหม หรือไม่ แทนการใช้เครื่องหมายปรศนี

ดังนั้นในการถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จึงต้องใช้ถ้อยคำที่เทียบเท่าเครื่องหมายวรรคตอน ดังที่ หอมหวล ชื่นจิตร (2527, หน้า 27) ได้ กล่าวถึงการแปลเครื่องหมายวรรคตอนตามข้อเสนอของไנדว่า “ในการแปลนั้นผู้แปลจักต้อง ถ่ายทอดลักษณะพิเศษ เช่น เครื่องหมายวรรคตอนออกมา โดยพยายามเพิ่มเติมเข้าไปในระบบ ตัวอักษรของภาษาแปล” เพราะหากงดแปลเครื่องหมายวรรคตอนเนื่องจากไม่เห็นความสำคัญ ของเครื่องหมายวรรคตอน หรือไม่ถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนออกมาเป็น ถ้อยคำในภาษาไทยแล้วจะทำให้ฉบับแปลขาดความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อได้ ดังนั้นจึง จำเป็นต้องถ่ายทอด ความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนไว้ในฉบับแปลด้วย ซึ่งการใช้ถ้อยคำ ภาษาไทยนับเป็นการถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนนั่นเอง เช่น ประโยคต่อไปนี้เป็น Bob always refuses to join in running, an outdoor exercise that is very popular in our school. จะเห็นว่าเครื่องหมายจุลภาคในประโยคนี้ทำหน้าที่นำหน้าส่วนที่มาขยายความ ซึ่งแสดง ว่าอนุประโยคที่อยู่หลังจุลภาคนี้ขยายประโยคที่อยู่ข้างหน้า เมื่อแปลประโยคนี้เป็นภาษาไทยจึง ต้องแปลความหมายของจุลภาคด้วย โดยใช้ถ้อยคำในภาษาไทยที่ทำหน้าที่ในการขยายความ เช่นเดียวกับจุลภาคแทน เพื่อให้ประโยคแปลสื่อความหมายได้เทียบเคียงกับประโยคต้นฉบับ ดังนั้น

ประโยคนี้อาจจะแปลได้ว่า “บ๊อบมักจะปฏิเสธที่จะไปร่วมวิ่ง ซึ่งเป็นการออกกำลังกายกลางแจ้งที่เป็นที่นิยมมากในโรงเรียนของเรา” จะเห็นว่าประโยคแปลดังกล่าวใช้ถ้อยคำว่า “ซึ่ง” (เป็นคำวิเศษณ์ในภาษาไทย) แทนเครื่องหมายจุลภาค ซึ่งนับว่าเป็นการถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนเป็นถ้อยคำแปลภาษาไทย

จากความแตกต่างระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาไทยในการใช้เครื่องหมายวรรคตอนนี้เอง ทำให้นักแปลบางคนไม่ให้ความสำคัญและละเลยที่จะไม่แปลเครื่องหมายวรรคตอน ซึ่งเครื่องหมายวรรคตอนในภาษาอังกฤษนั้นสามารถสื่อความหมายได้ จึงมักก่อให้เกิดปัญหาในการเลือกถ้อยคำภาษาไทยที่เหมาะสมเพื่อมาแทนที่เครื่องหมายวรรคตอนในการแปล โดยเฉพาะการถ่ายทอดความหมายและการเลือกถ้อยคำแปลในงานแปลที่มีมานานและพบมาก เช่น นวนิยายแปล ซึ่งมีการรูปแบบการเขียนที่หลากหลาย และมีสถานการณ์ในการใช้ภาษาที่เหมือนชีวิตจริงนั้น มักเกิดปัญหาในการเลือกถ้อยคำที่เหมาะสมกับภาษาฉบับแปล และผู้แปลมักละเลยที่จะไม่แปลเครื่องหมายวรรคตอน นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มียานวิจัยใดที่กล่าวถึงการแปลนวนิยายกับเครื่องหมายวรรคตอนเลย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบของคำที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนภาษาอังกฤษเป็นถ้อยคำแปลในภาษาไทยที่ปรากฏในนวนิยายแปล รวมทั้งศึกษาถึงแนวปฏิบัติในการเลือกใช้ถ้อยคำแปลในภาษาไทยที่มีความหมายเทียบเคียงกับเครื่องหมายวรรคตอนในภาษาอังกฤษด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนที่ใช้ในข้อความภาษาอังกฤษเป็นถ้อยคำแปลในภาษาไทย โดยพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของคำที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาถึงแนวปฏิบัติในการเลือกใช้ถ้อยคำแปลในภาษาไทยที่มีความหมายเทียบเคียงกับเครื่องหมายวรรคตอนในภาษาอังกฤษในนวนิยายที่นำมาศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความสำคัญของการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในการสื่อความหมาย

2. ทำให้ทราบถึงถ้อยคำแปลภาษาไทยที่ใช้การถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการแปล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะเครื่องหมายวรรคตอนที่สามารถถ่ายทอดความหมายได้ทั้งหมด 6 ชนิด ได้แก่

1.1	เครื่องหมายจุลภาค (comma)	[,]
1.2	เครื่องหมายทวิภาค (colon)	[:]
1.3	เครื่องหมายอัฒภาค (semicolon)	[:]
1.4	เครื่องหมายเส้นขีดยาว (dash)	[--]
1.5	เครื่องหมายปรัศนี (question mark)	[?]
1.6	เครื่องหมายอัศเจรีย์ (exclamation mark)	[!]

2. ศึกษาเฉพาะข้อความต้นฉบับภาษาอังกฤษและข้อความฉบับแปลภาษาไทยในนวนิยายแปล 6 เรื่อง ได้แก่

2.1	Little Lord Fauntleroy ลอร์ดน้อยฟอนเติ้ลรอย	by แปลโดย	Frances Hodgson Burnett เฟื่องน้อย ศรัทธา
2.2	East Wind: West Wind ทาสประเพณี	by แปลโดย	Pearl Sydenstricker Buck สันตสิริ
2.3	Of Mice and Men เพื่อนยาก	by แปลโดย	John Steinbeck ประชา อัดตธร
2.4	Heidi ไฮดี้	by แปลโดย	Johanna Spyri วันเพ็ญ บงกชสถิตย์
2.5	The Secret Garden ในสวนรัก	by แปลโดย	Frances Hodgson Burnett ศศิธร รัชนี้ ณ อยุธยา
2.6	Harry Potter and the Philosopher's Stone แฮร์รี่พอตเตอร์ กับ ศิลาอาถรรพ์	by แปลโดย	J.K.Rowling สุมาลี

3. ในการศึกษาครั้งนี้จะจำกัดเฉพาะข้อความแปลภาษาไทยที่ถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนเท่านั้น ส่วนข้อความฉบับแปลภาษาไทยที่คงรูปเครื่องหมายวรรคตอน

ตามข้อความต้นฉบับภาษาอังกฤษ และมีได้ใช้ถ้อยคำแปลภาษาไทยแทนเครื่องหมายวรรคตอน ภาษาอังกฤษในการถ่ายทอดความหมาย จะไม่วิเคราะห์ประโยคดังกล่าว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เครื่องหมายวรรคตอน คือ เครื่องหมายที่ช่วยสร้างความกระจ่างชัดในการสื่อความ
2. เครื่องหมายวรรคตอนที่สามารถถ่ายทอดความหมายได้ คือ เครื่องหมายวรรคตอน ภาษาอังกฤษที่สามารถถ่ายทอดความหมายเป็นถ้อยคำแปลในภาษาไทยได้
3. การถ่ายทอดความหมาย คือ การถ่ายทอดข้อความจากภาษาต้นฉบับไปสู่ภาษา ฉบับแปล โดยรักษาความหมายของภาษาฉบับแปลให้เทียบเคียงกับความหมายของภาษา ต้นฉบับ
4. ความหมายเทียบเคียงกัน (equivalent in meaning) คือ ถ้อยคำที่มีความหมาย ใกล้เคียงหรือเท่าเทียมกันในภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล
5. รูปแบบของคำที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนภาษา อังกฤษเป็นถ้อยคำแปลภาษาไทย คือ ชนิดของคำในภาษาไทย ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำ กริยา คำวิเศษณ์ คำสันธาน คำบุพบท และคำอุทาน